

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΟΛΔΑΥΙΑΣ ΙΩΑΚΕΙΜ*

(ιε' αιών)

Υ Π Ο
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
† 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών

'Εν τῇ ἐν Φλωρεντία Συνόδῳ παρέστη πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Μητροπολίτης Μολδαυίας Δαμιανὸς μετὰ τοῦ Βογιάρου Νεάγωγι (Neagoe) ὑπογράφας τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν τῇ Συνόδῳ ἐκείνῃ συντελεσθείσης ψευδοῦς ἐνώσεως. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ Δαμιανὸς ὑπῆρξε διάδοχος τοῦ Μητροπολίτου Μολδαυίας Γρηγορίου, ὅστις ἐπικοινωνήσας πρὸς τὴν Ρώμην περὶ τὸ 1436-1437, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Δαμιανοῦ τῷ 1437. 'Επικρατεῖ γνώμη μεταξὺ τῶν Ρωμούνων ἱστορικῶν, Ξενοπολ. Γιάργα καὶ ἄλλων, ὅτι ἡ ἀρχιερατεία τοῦ Δαμιανοῦ παρετάθη μέχρι τοῦ 1451. Τὴν γνώμην ταύτην παρεδέχθημεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ περὶ τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν Σερβικῆς καὶ Ρωμανικῆς πραγματεία ἡμῶν, σημειώσαντες ὅτι διάδοχος τοῦ Δαμιανοῦ ὑπῆρξεν ὁ πρῶν 'Αρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου 'Εφέσου Μάρκου Εὐγενικοῦ Θεόκτιστος, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ 'Αρχιεπισκόπου 'Αχρίδος Νικοδήμου, κατὰ παράκλησιν τῶν ὀρθοδόξων τῆς Μολδαυίας, ἐπειδὴ τότε ἐπεκράτουν οἱ ἐνωτικοὶ ἐν Κων/πόλει¹.

'Αλλὰ, ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων τινῶν, διεπιστώσαμεν ὅτι ἄμεσος διάδοχος τοῦ Δαμιανοῦ ὑπῆρξεν οὐχὶ ὁ Θεόκτιστος ἀλλ' ὁ 'Ιωακεῖμ, πρῶν 'Επίσκοπος 'Αγαθοπόλεως τῆς Μητροπόλεως 'Αδριανουπόλεως. Πάντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ γεγονός τοῦτο ἐγγράφα εὑρηνται ἐν τῷ Ω 21 κώδικι τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν 'Αγίῳ 'Ορει Μονῆς τῆς Μεγάλης Λαύρας, δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Σπυρίδωνος Λαυριώτου ἐν τῷ περιοδικῷ Θεσσαλονίκης «Γρηγόριος Παλαμᾶς» τόμ. Β' σ. 78-81. 'Εξ αὐτῶν πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ 'Ιωακεῖμ ἦτο ἱερομόναχος τῆς ἐν Κων/πόλει Μονῆς τοῦ Προδρόμου, τῆς ἐπιονομαζομένης Πέτρας². Κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ 1433 ὁ Μητροπολίτης 'Αδρια-

* 'Εκ τοῦ 'Αρχείου τῶν Καταλοίων τοῦ αἰοιδίμου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (1868, 1923-1938) 'Ακαδημαϊκοῦ - Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου.

1. Αἱ 'Ορθόδοξοι 'Εκκλησίαι Σερβίας καὶ Ρουμανίας κατὰ τὸ ἱστορικὸν αὐτῶν παρελθὸν καὶ τὴν νέαν συγκρότησιν, 'Εν 'Ιεροσολύμοις 1923, σ. 70-71.

2. Πρβλ. Μ. Γ' ε δ ε ὡ ν, Γράμμα περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας, ἐν «'Εκκλησιαστικῇ 'Αληθείᾳ» ἔτ. Κ'. σ. 51.

νουπόλεως Γεράσιμος ἐχειροτόνησε τὸν Ἰωακείμ, κατὰ τὰς κανονικὰς διατυπώσεις, Ἐπίσκοπον Ἀγαθοπόλεως. Τῷ 1448 κατὰ μῆνα Νοέμβριον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μητροπολίτου Μολδαυίας Δαμιανοῦ ὁ Ἰωακείμ μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Μολδαυίας. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ἡ μετὰθεσις ἐγένετο διὰ πράξεως τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου τῇ συναινέσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, οἷος ἦτο τότε ὁ Γρηγόριος Γ'. Ἡ πράξις τοῦ αὐτοκράτορος ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἡ Βασιλεία μου τῇ τοῦ Θεοῦ δωρεᾷ τε καὶ χάριτι εὐσεβῆς προνόμιον ἔχουσα καὶ χάριν σχοῦσα ταύτην φιλόθεον εἰς τὸ προσιβάξεν καὶ μετατιθέναι τινὰς τῶν Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων ἀπὸ ἐλασσόνων θρόνων εἰς ὑψηλοτέρους καὶ μείζονας, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀπὸ ὑψηλοτέρων εἰς ἐλάσσονας, ἐπειδὴν κρίνη τοῦτο συμφέρον τε καὶ ἀρμόδιον, ὡς ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ καὶ τὰ πράγματα, ἐπειδὴ ἦν χρεία γενέσθαι γνήσιον ἀρχιερέα εἰς τὴν Ἀγιωτάτην τῆς Μολδοβλαχίας Μητρόπολιν, ἅτε δὴ τοῦ ἐκεῖσε προτέρου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος, ἱερωτάτου Μητροπολίτου Δαμιανοῦ, εὐροῦσα νῦν τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Ἀγαθοπόλεως κτῆρ Ἰωακείμ ἄνδρα χρησίμων καὶ ἐνάρετον καὶ εὐλαβῆ καὶ παρὰ πολλῶν καλῆν μαρτυρίαν ἔχοντα, προσιβάξει καὶ μετατιθήσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἀγιωτάτην ταύτην τῆς Μολδοβλαχίας Μητρόπολιν, θελήσει καὶ διακρίσει καὶ τοῦ Παναγιωτάτου μου Δεσπότη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι αὐτὸν γνήσιον ταύτης Ἀρχιερέα. Ὅφείλει τοίνυν ἀπελθεῖν καὶ ποιεῖν πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐν αὐτῇ ἀκωλύτως μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως. Καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο πρὸς αὐτὸν καὶ τὸ παρὸν τῆς Βασιλείας μου πρόσταγμα ἐν ἔτει στ' ληστ' (1448) μηνὶ Νοεμβρίῳ Ἰνδ. α'».

Κατὰ τὴν πράξιν ταύτην ὁ Δαμιανὸς εἶχεν ἀποθάνει πρὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1448, ἄμεσος δὲ αὐτοῦ διάδοχος ἐγένετο ὁ Ἰωακείμ, οὕτινος ἡ ἀρχιερατεία προφανῶς παρετάθη οὐχὶ μέχρι τοῦ 1451, καθ' ὃ ἔτος πιστεύεται ὅτι ἐχειροτονήθη ὁ Θεόκτιστος, ἀλλὰ πέραν τοῦ 1453, δηλαδὴ τοῦ ἔτους τῆς ἀλώσεως τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Διότι ἐν τῷ εἰρημένῳ κώδικι τῆς Λαύρας σώζεται καὶ «Γράμμα περιεκτικὸν ὃ ποιοῦσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς αἰχμαλώτους καὶ μάλιστα εἰς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἀπὸ τῆς ἀθλίας Κωνσταντίνου πόλεως. Τοῦ Μολδοβλαχίας Ἰωακείμ σύνθεσις». Τὸ γράμμα τοῦτο εὐρηται καὶ ἐν Ἱεροσολυμιτικῷ κώδικι ἄνευ τῆς ἀνωτέρω σημειώσεως, ὑπέθεσε δὲ ὁ Α. Παπαδόπουλος-Κεραμεὺς¹ καὶ τὴν εὐλογοφανῆ ταύτην ὑπόθεσιν παρεδέχθη ὁ ὡς ἀνέκδυτον δημοσιεύσας αὐτὸ Σπ. Λάμπρος², ὅτι συντάκτης τοῦ Γράμ-

1. Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, Α, 341.

2. Νέος Ἑλληνομνήμων, ΙΑ, 465 ἐξ.

ματος είναι ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Γεννάδιος Σχολάριος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ Γράμμα ἀναφέρεται εἰς τὸ συντελεσθὲν ἤδη γεγονός τῆς ἀλώσεως τῆς Κων/πόλεως, ὅποτε ἦτο εἰσέτι Μολδαυῖας Μητροπολίτης ὁ Ἰωακείμ. Ὡστε ὁ μετ' αὐτὸν Μητροπολίτης Θεόκτιστος, ὅστις εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐχρημάτισε τοιοῦτος μέχρι τῆς 18 Νοεμβρίου 1477, ἐχειροτονήθη μετὰ τὸ 1453 καὶ ὑπῆρξεν ὁ δεύτερος διάδοχος τοῦ Δαμιανοῦ. Τοῦτον δὲ ἀμέσως διεδέχθη ὁ ἀπὸ Ἀγαθοπόλεως Ἰωακείμ.